

Jongerenloket en zorg- en adviesteam

Nederlands
Jeugd
instituut

Het mbo heeft als belangrijke taak om toekomstige beroepsbeoefenaars op te leiden. Scholen doen er van alles aan deze taak naar beste kunnen in te vullen. Zij verzorgen opleidingen op diverse niveaus en met verschillende leerwegen, om aan te sluiten bij de behoeften van de jongeren. Daarnaast begeleiden zij de deelnemers op het gebied van leren, kiezen en leven.

Voor de meeste jongeren biedt dat voldoende mogelijkheden om een mbo-opleiding gekwalificeerd te verlaten en de arbeidsmarkt als beginnend beroepsbeoefenaar te betreden. Maar voor sommige jongeren is er meer nodig.

Jongeren die het in het reguliere onderwijs niet redden, kunnen op hun school gebruikmaken van ondersteuningstrajecten of specifieke maatwerktrajecten. Die trajecten worden ingezet om voortijdige schooluitval te voorkomen. De begeleidings- en zorgstructuur in het mbo is erop gericht mogelijke risico's en problemen bij jongeren vroegtijdig te onderkennen, zodat er in de school tijdig adequate hulp geboden kan worden.

Vrijwel elk mbo heeft tegenwoordig een zorg- en adviesteam (ZAT). Een ZAT werkt samen met externe partners, zoals bureau Jeugdzorg, de (jeugd)GGD, GGZ, AMW, REC4, RMC of LPA en politie. Zij voeren overleg over deelnemers die te maken hebben met complexe en niet-schoolgerelateerde problematiek. In het ZAT vindt de multidisciplinaire probleemtaxatie plaats. In onderling overleg wordt een aanpak afgesproken. Met extra ondersteuning en interventies die op elkaar zijn afgestemd, worden veel jongeren alsnog binnen de school gehouden en in staat gesteld hun (start)kwalificatie te behalen.

In het mbo is een toename te zien van het aantal jongeren dat problemen heeft op meerdere leefgebieden en van langere duur. Sommigen van hen hebben structurele problemen of chronische beperkingen, waardoor het op een bepaald moment niet meer haalbaar is om onderwijs te volgen in een schoolse omgeving. Deze jongeren zijn dan niet meer gebaat bij (weer) een andere opleiding. Voor hen biedt de samenwerking met het (stedelijk) Jongerenloket perspectief.

Het Jongerenloket speelt vanuit zijn taak in de werk- en inkomensvoorziening een belangrijke rol bij het vinden van passende alternatieven voor jongeren die door problemen geen onderwijs meer (kunnen) volgen, en die geen kwalificatie zullen halen. De doorverwijzing en overdracht vanuit de school loopt bij voorkeur via het ZAT. Deze route is belangrijk om te voorkomen dat jongeren in de overgangsfase van school naar Jongerenloket tussen wal en schip raken.

Het is bekend dat veel jongeren die met multidisciplinaire problematiek kampen en worden doorverwezen, niet bij de andere instelling aankomen. Om dit te voorkomen moet de jongere actief ondersteund worden bij de overdracht. Dat is ook van belang om in het vervolgtraject de ingezette zorglijn te kunnen continueren.

Het Jongerenloket is een samenwerking tussen de sociale dienst van de gemeente en het UWV WERKbedrijf. Vaak participeert de RMC-afdeling (regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten) van de gemeente erin en mogelijk een bureau jeugdzorg of het plaatselijke ROC (regionaal opleidingscentrum). Per regio kan de uitwerking verschillen.

Het succes van het Jongerenloket wordt mede bepaald door de mogelijkheid om jongeren op te leiden en te plaatsen op de lokale of regionale arbeidsmarkt. Daarvoor wordt samengewerkt met bedrijven die bereid zijn de jongeren een kans te geven, bijvoorbeeld door stageplaatsen, specifieke begeleiding of aangepaste werkomstandigheden aan te bieden.

Het doel van het Jongerenloket is om alle jongeren van 18 tot 27 jaar met een vraag op het gebied van scholing, werk of inkomen te helpen. De uitvoeringskaders daarbij zijn vastgelegd in onderwijs- en sociale wetgeving.

Per 1 augustus 2007 geldt de kwalificatieplicht. Alle leerlingen blijven volledig leerplichtig tot het einde van het schooljaar waarin ze 16 jaar worden. Nadat de volledige leerplicht beëindigd is, geldt de kwalificatieplicht voor jongeren die:

- nog geen 18 jaar zijn;
- nog geen startkwalificatie hebben behaald.

Op grond van hun RMC-taak moeten gemeenten de groep jongeren tussen 18 en 23 jaar zonder startkwalificatie in kaart brengen, en hen stimuleren alsnog een startkwalificatie te behalen.

Sinds 1 oktober 2009 geldt de Wet investeren in jongeren (WIJ), die gemeenten verplicht een leer-werkaanbod te doen aan alle jongeren van 18 tot 27 jaar die aanspraak maken op een inkomensvoorziening.

Tegen deze achtergrond zal het Jongerenloket in ieder geval controleren of een jongere al een startkwalificatie heeft. Als dit niet het geval is, dan wordt er gezocht naar mogelijkheden om dit alsnog te realiseren.

De dienst Sociale Zaken van de gemeente biedt vaak specifieke trajecten aan voor jongeren die te maken hebben met beperkingen of problemen, waardoor ze niet volledig of voldoende kunnen functioneren op de arbeidsmarkt. Het gaat hierbij om re-integratietrajecten en jobcoaches voor jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Maar ook om hulpverleningstrajecten gericht op sociale redzaamheid of maatschappelijke participatie.

Door de positie die het Jongerenloket inneemt, kan het makkelijk bruggen slaan naar mogelijkheden en voorzieningen die er in dat kader bestaan.

Wanneer een jongere via het ZAT overgaat naar het Jongerenloket, is het belangrijk dat er 'warme overdracht' plaatsvindt, met doorgaande zorglijnen. Dat vergroot het vertrouwen en de continuïteit in de aanpak. Er moet een aansluitende lijn zijn tussen de zorgstructuur van de school en de bestaande ketens. Het mbo en de samenwerkende partners kunnen daar een bijdrage aan leveren. Dit geldt voor jongeren die een mbo-opleiding volgen en deze niet af kunnen maken, maar ook voor jongeren voor wie bij aanvang van de mbo-opleiding duidelijk wordt dat een reguliere startkwalificatie niet haalbaar is.

De warme overdracht kan op verschillende manieren vorm krijgen. In veel situaties zien we dat de RMC-functionaris, die in het ZAT participeert en soms zelfs op de school aanwezig is, de jongere meeneemt naar het Jongerenloket. Het voordeel hiervan is dat deze functionaris de casus al kent en in de positie is om, als dat nodig is, druk uit te oefenen. Hij of zij kent de manier waarop het Jongerenloket werkt, en kan dus voorkomen dat de intake onnodig herhaald wordt. Uiteraard kunnen ook andere functionarissen de overdracht verzorgen, bijvoorbeeld de begeleider van de school. De manier waarop de overdracht plaatsvindt is afhankelijk van de afspraken die er in de regio zijn gemaakt over samenwerking en verantwoordelijkheden. De essentie is dat informatie en handelingsadviezen op een adequate manier worden overgedragen.

Voor een goede overdracht is het van belang dat er duidelijke afspraken zijn. De zorgcoördinator van de school moet kunnen nagaan of de overdracht goed is verlopen. Er moet worden vastgelegd op welke wijze het Jongerenloket het ZAT op de hoogte houdt van alle ontwikkelingen, zodat de voortgang in het traject gevolgd kan worden en de jongere uiteindelijk van de ZAT-volglijsst gehaald kan worden.

Op deze manier ontstaat er continuïteit in de zorg en begeleiding van de jongeren, ook in aanloop naar de arbeidsmarkt. Daarmee wordt de kans op herhaald mislukken verkleind, en krijgt de jongere een kansrijke start met realistische verwachtingen.

Welke bijdragen kan het ZAT hieraan leveren?

- helder formuleren waarom de jongere de school verlaat en meer gediend is met een leer-werksituatie buiten het onderwijs;
- een overdrachtsdocument aanleveren met heldere informatie over ervaringen met de jongere, en adviezen over het vervolg;
- zorgen voor continuïteit in de persoon van de hulpverlener;
- zorgen voor een gezamenlijke procedure van overdracht en terugkoppeling.

Welke bijdragen kan het Jongerenloket hieraan leveren?

- kwetsbare jongeren een kans bieden en ondersteunen bij het ontwikkelen van hun talenten;
- toegang bieden tot specifieke begeleidings- en opleidingstrajecten;
- mogelijkheden creëren om kwalificatie op de werkvloer te realiseren;
- gebruikmaken van flankerende instrumenten als no-riskpolis en proefplaatsing, gecombineerd met intensieve begeleiding.

Contact

Heeft u vragen of behoefte aan ondersteuning? Neem dan contact op met het Landelijk steunpunt ZAT, via telefoonnummer 030 230 64 81 of e-mail infozat@nji.nl.

Voor meer informatie kunt u ook terecht op onze website www.zat.nl.

Landelijk Steunpunt ZAT
Nederlands Jeugdinstituut
Postbus 19221
3501 DE Utrecht
030 230 64 81
www.zat.nl
infozat@nji.nl

Foto's: Marcel van den Bergh, Marsel Loermans en Lotte van Boxem
© 2010 Nederlands Jeugdinstituut

Nederlands
Jeugd
instituut

